

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА

Изм. № T-92-00-574
16.08.2018 г.

ДО

Г-Н БАЙКО БАЙКОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА АСОЦИАЦИЯТА

БЪЛГАРСКИТЕ ТУРОПЕРАТОРИ И ТУРИСТИЧЕСКИ АГЕНТИ

АДРЕС: СОФИЯ 1000, УЛ. "ХРИСТО БЕЛЧЕВ" 1

Относно: Молба за експертно тълкуване на разпоредбите на Закона за туризма

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БАЙКОВ,

Във връзка с постъпило в Министерството на туризма Ваше писмо, с вх. № Т-92-00-574/ 12.07.2018 г., в което отправяте молба за разяснение на разпоредбите на Закона за туризма, бихме искали да Ви уведоим за следното:

На първо място използваме възможността да представим на Вашето внимание **отговори, които получихме от представители на Европейската комисия, по отношение на предходно поставени от Асоциацията въпроси**, относно бизнес пътуванията и по-конкретно тези организирани от страна на работодателя като стимул или награда за служителите.

Направихме запитване дали *в обхвата на Директива 2015/2302 попадат случаите, в които търговец желае да закупи почивка, например подарък за свои служители съгласно сключено общо споразумение с туристическа агенция/туроператор, така че пътуването да не е свързано директно с "неговата търговска дейност, бизнес, занаят или професия", но закупуването става "въз основа на общо споразумение"? Същото се отнася и за "тийм билдинги", например.*

В отговор на нашето запитване получихме разяснение, което приповтаря критериите за изключване/приложимост, указани в Съображение (7) от Директивата, обвързващи по отношение на резултата. Изводът, който се налага е, че винаги, когато

работодателят договаря пътнически услуги за своите служители въз основа на общо споразумение, Директивата не се прилага. За да се осигури подходяща защита Директивата обхваща потребителите, както и някои представители на малките предприятия или професионалисти, които биха резервирали бизнес пътуване по същите канали, както потребителите. От друга страна, защитата няма да бъде необходима, ако договореностите за пътувания се сключват въз основа на общо споразумение, между компания и туристическа агенция за организиране на множество пътувания за определен период от време. С оглед на това, когато между двама търговци съществува общо споразумение за пътуване и пътуванията се „поръчват“ на тази основа, Директивата не следва да се прилага.

Допълнително поставихме на вниманието на представителите на Европейската комисия въпрос дали в обхвата на Директива 2015/2302 попада търговец, който желае да закупи такава ваканция (примерно като награда) за 5 от своите най-добри служители и прави това 2-3 пъти годишно, но не въз основа на общо споразумение, а на отделни договори за всяко пътуване или например с един договор за 3 пътувания годишно. Въпросът ни беше допълнен и с хипотезата – дали такъв пример се отнася до чл. 2, т.2, буква б) или е в обхвата на Директивата?“

Според Европейската комисия, член 2.2, буква б) предвижда, че Директивата не се прилага за туристически пакети и свързани пътнически услуги, които се предлагат или организират не по занятие и с нестопанска цел, от време на време, единствено за ограничена група пътуващи. Следователно, следва да се разглежда дали такива пътувания, предлагани 2 или 3 пъти годишно на служителите, биха отговаряли на изискванията за пътувания от време на време за ограничена група с нестопанска цел. Съображение 7 на Директивата предоставя обяснения относно понятието за пътници, които впоследствие могат да бъдат професионалисти, резервиращи пътувания, свързани с тяхната дейност или професия по същите канали за резервация, както потребителите. Съображение 19 от Директивата предоставя пояснения относно освобождаването, предвидено в член 2, параграф 2, буква б), и по-специално, относно 3-те кумулативни критерии.“ Последните могат да включват например пътувания, организирани не повече от няколко пъти в годината от благотворителни организации, спортни клубове или училища за техните членове, без да се предлагат на широката публика. Въз основа на гореизложеното считаме, че търговецът, който описвате във Вашия въпрос не попада в обхвата на Директива 2015/2302.

Както знаете в Закона за туризма (в сила от 26.03.2013 г. с посл изм. и доп. ДВ. бр.37 от 4 май 2018г.) се разписаха общи правила за формиране на туристически пакети

и за организиране на туристически пътувания в рамките на ЕС, като се гарантира на търговци и туристи спазването на техните права и задължения независимо от националното право, приложимо към договора. Разшири се правната закрила за пакетните туристически пътувания върху всички потребители, които купуват туристически услуги за същото пътуване/почивка. Хармонизира се българското законодателство с това на останалите държави в ЕС по отношение на дейността на туроператорите и туристическите агенти и се намаляват пречките пред трансграничната търговия за туроператорите и туристическите агенти, които желаят да работят в целия ЕС, като се осигурява равнопоставеност на туристическия пазар.

В тази връзка, по отношение на поставените от Вас въпроси в последното писмо, моля да имате предвид следното:

Въпрос 1. Относно разпоредбите на чл. 72, ал. 1, 2 и 3 от ЗТ - *Коя застраховка е доброволна и коя задължителна в разпоредбите на ал. 1? - При отказ на туриста да предостави на туроператора дългосрочна застраховка по ал. 2, как туроператорът ще изпълни своето задължение по ал. 3?*

Съгласно разпоредбата на чл. 72, ал. 1, от ЗТ (Изм. и доп. - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.), туроператорът предлага на туриста сключването на доброволна или задължителна застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста" от името и за сметка на лицензиран застраховател при пътувания извън страната. На основание ал. 2 от горесцитирания чл. 72 от ЗТ (Изм. - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.), застраховката по ал. 1 може да не се сключи, когато туристът представи пред туроператора валидна полица за сключена дългосрочна застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста", чийто период на валидност обхваща и периода на договора за конкретното пътуване. В изпълнение на чл. 72, ал. 3 от ЗТ (Изм. - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) в случаите по ал. 2 туроператорът прилага копие от застрахователната полица към договора по чл. 84, ал. 1. от ЗТ - т.е., че договорът за туристически пакет или потвърждението за сключване на договор за туристически пакет съдържа цялата информация по чл. 82, ал. 1, т. 1 - 9 от ЗТ както и информация изрично изброена в първата алинея на горесцитираната разпоредба.

Отговор: С тази разпоредба е вменено задължение на ТО да предложи на туриста сключването на доброволна или задължителна застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста" от името и за сметка на лицензиран застраховател при пътувания извън страната. Дадена е правна възможност застраховката по ал. 1 да не се сключи, когато туристът представи пред ТО валидна

полица за сключена дългосрочна застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста", чийто период на валидност обхваща и периода на договора за конкретното пътуване. В тези случаи ТО прилага копие от застрахователната полица към договора по чл. 84, ал. 1 от ЗТ. Т.е. доброволната е тогава когато туристът има задължителна застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста" и му предлагаме втора медицинска застраховка, която е доброволна и той може да откаже. Задължителната е тогава, когато туристът няма медицински разходи при болест и злополука и му се предлага сключване на задължителна такава.

Но може да съществува и хипотеза при която например – далечна дестинация или ако са включени „екстремни“ услуги, които изискват задължително наличие на медицинска застраховка, освен представената застраховка от лицето туроператора да предложи сключването на още една здравна застраховка в която са изброени изрично застрахователните събития, които тя покрива допълнително, срокът и нейният обхват.

Смятаме, че в най-общ смисъл медицинска застраховка е необходима, задължителна и е целесъобразно – туристът да има примерно негова валидна полица за сключена дългосрочна застраховка "медицински разходи при болест и злополука на туриста" или такава предложена от ТО.

Въпрос 2. Относно разпоредбите на Раздел II. „Договори за туристически пакети и свързани туристически услуги“ (Загл. изм. - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) от ЗТ. - *Кои икономически оператори — туроператори или туристически агенти могат да изпълняват функцията на търговци, които улесняват предоставянето на свързани туристически услуги и на какво основание? - Трябва ли да се преподписват сключени преди 1 юли договори или за тях ще важат изискванията на действащия дотогава закон за туризма?*

Становище: Функциите на търговци, които улесняват предоставянето на свързани туристически услуги (ТУПСТУ) могат да се изпълняват както от ТО, така и от ТА.

По смисъла на т. 91 от Допълнителните разпоредби на Закона за туризма (нова - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 04.05.2018 г.) "Търговец, улесняващ предоставянето на свързани туристически услуги" е всеки търговец, който оказва съдействие на пътуващия при сключване на самостоятелни договори за туристическа услуга с отделни доставчици на туристически услуги, които представляват свързани туристически услуги; търговци, улесняващи предоставянето на свързани туристически услуги, могат да са също и туроператорите, туристическите агенти или доставчиците на туристически услуги.

По отношение на второто запитване следва да имате предвид, че разпоредбите на Закона за туризма, транспониращи Директива 2015/2302, влязоха в сила считано от 1 юли 2018 г. с оглед на което разпоредбите на Раздел II. „Договори за туристически пакети и свързани туристически услуги“ (Загл. изм. - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.) от ЗТ следва да се прилагат към всички договори сключени след тази дата, но не и към тези сключени преди това.

Въпрос 3. *Относно разпоредбата на чл. 82, ал. 2 от ЗТ - Как следва да бъде предоставен стандартния формуляр и предварителната информация в писмен вид в хипотезата на сключен по телефона договор?*

Отговор: Когато договорът се сключва по телефон, стандартната информация може да бъде предоставена устно и след това може да бъде изпратена на лицето на посочено от него електронна поща.

Съгласно чл. 82, ал. 2 от ЗТ (Изм. - ДВ, бр. 37 от 2018 г., в сила от 01.07.2018 г.), когато договорът за туристически пакет се сключва по телефон, туроператорът, а когато туристическият пакет се продава чрез туристически агент - и туристическият агент, предоставят на пътуващия стандартен формуляр за предоставяне на информация съгласно приложение № 2 и информацията по ал. 1, т. 1 – 9 от ЗТ. Законът не предвижда изрично по какъв начин да бъде предоставена тази информация. Независимо какъв начин изберете за предоставяне на информацията, по приложение № 2 и информацията по ал. 1, т. 1 – 9 от ЗТ, следва да имате предвид, че е препоръчително да имате надлежни доказателства за това, тъй като тежестта на доказване е у туроператора.

Въпрос 4. *Относно разпоредбите на Чл. 89, ал. 2 и 3 от ЗТ – По какви критерии се определя размера на разумната такса, налагана на пътуващия при отказ от пътуване по всяко време?*

Отговор: Таксите следва да са изчислени въз основа на момента, в който договорът се прекратява, преди започването на изпълнението на туристическия пакет, и на очакваните икономии на разходи и приходи от алтернативно извършване на туристическите услуги. Разумната такса се изчислява въз основа на направените разходи до момента на прекратяване на пътуването.

Икономии на разходите са разходи, които туроператорът спестява поради прекратяването, напр. разходи, които той вече не трябва да плаща на трета страна, напр. доставчик на услуги. Алтернативното извършване на туристическите услуги означава, че ТО е успял да използва освободеното място по друг начин, напр. чрез продажбата на пакета или на части от него на друг пътуващ.

Например: Ако ТО е получил отказ от дадена авиокомпания за възстановяване на сумата по анулиран самолетен билет, е оправдано да не я възстанови на потребителя. Обосновката на подобна ситуация, обаче следва да бъде оценявана за всеки отделен случай (според условията на приложената тарифа или договорните условия с авиокомпанията) и да се има предвид, че пътуващият винаги може да изиска доказателства за тази невъзможност.

Въпрос 5. Относно разпоредбите на Чл. 89, ал. 5 от ЗТ – *За чия сметка остават разходите за вече издадени визи в тази хипотеза?*

Съгласно чл. 89, ал. 5 от ЗТ, пътуващият има право да прекрати договора за туристически пакет преди започването на изпълнението на туристическия пакет, без да заплаща никаква такса за прекратяване в случай на непреодолими и извънредни обстоятелства, настъпили или случващи се в мястото на дестинацията или в непосредствена близост до него, които засягат значително изпълнението на туристическия пакет или превоза на пътници до дестинацията. На основание разпоредбата на чл. 89, ал. 6 от ЗТ, при прекратяване на договора за туристически пакет съгласно ал. 5 пътуващият има право на пълно възстановяване на всички направени плащания за туристическия пакет, но няма право на допълнително обезщетение.

Отговор: Става дума за „пълно възстановяване на всички направени плащания за туристическия пакет“. Това означава, че организаторът не може да извади таксите за административни разходи. Визите обикновено се получават от пътника и са за негова собствена сметка и такива такси няма да бъдат покрити от правото на получаване на пълно възстановяване на средства, което е насочено към туроператора. Въпреки това, ако ТО е поел грижата за визите и таксите (в т.ч. и стойността на Визита) и те са част от общата цена на туристическия пакет, съответните суми следва да бъдат покрити от правото на възстановяване. Ето защо Ви препоръчваме да „извадите“ визите от туристическите пакети.

С оглед необходимостта от единно прилагане на разпоредбите на ЗТ, с които са транспонирани текстове от Директива 2015/2302 и във връзка с контролните правомощия на КЗП в областта на правата на потребителите ще уточним разпоредбите на чл. 89, ал. 5 от ЗТ с КЗП.

Въпрос 6. Относно разпоредбата на чл. 97 от ЗТ – *Кои застрахователи предлагат сключване на задължителната застраховка „Отговорност на търговеца, улесняващ предоставяне на свързани туристически услуги“ по чл. 97, ал. 2?*

Отговор: По време на проведената среща между МТ и АБТТА на 18 юли 2018 г. този въпрос беше обсъден. Своевременно ще Ви уведомим за резултатите от поетите ангажименти.

Относно въпросът Ви дали „*туроператор, сключил договор за задължителна застраховка "Отговорност на туроператора"* по чл. 97, ал. 1 задължен ли е да има застрахователен договор и по ал. 2 в случай на предоставяне на свързана туристическа услуга?

Отговор: Да, необходимо е! Всяка от застраховките покрива защитата на различен вид услуги.

Относно въпросът Ви „*предлага ли се вече на българския застрахователен пазар застрахователен продукт застраховка от несъстоятелност на авиокомпания в изпълнение изискванията на чл. 97, ал. 2 в хипотезата на свързана туристическа услуга — самолетен билет, заплатена и непредоставена по причина настъпила по-късно несъстоятелност на авиокомпанията?*“

Отговор: Предприели сме консултации с компетентните институции за резултата от които ще Ви информираме допълнително.

Въпрос 7. Относно разпоредбата на чл. 99 и чл. 204 от ЗТ – *На какво основание се налага санкция на туроператора по Чл. 204 (1) за неизпълнение на условие, което е с пожелателен характер съгласно изискванията на чл. 99 (1) и изпълнението на което е задължение на застрахователя съгласно ал. 2 на същата разпоредба?*

Разпоредбата на чл. 99 стана препоръчителна с оглед предложение от страна на бранша и във връзка с практиката на фалирали ТО, който не бяха изпълнил задължението да информират застрахователя. Задължителната разпоредба беше пречка за стартиране на отговорността по застрахователната полица. В тази връзка, след обнародването на ЗТ в ДВ установихме, че е налице пропуск при синхронизиране на разпоредбата на чл. 204. В тази връзка, моля да имате предвид, че сме предприели действия по изменение на разпоредбата на чл. 204 от ЗТ в предстоящия проект на ЗИД на ЗТ. Все пак моля да имате предвид, че съгласно Кодекса на застраховането, застрахованият дължи информиране на застрахователя и съдействие при ликвидация на щетата.

Въпрос 8. Относно Допълнителни разпоредби от ЗТ – *Дефинициите в Раздел Допълнителни разпоредби, т. 51, т. 67 б), буква дд и т. 68а, буква б) относно*

туристически пакет и свързани туристическа услуги в сега действащия ЗТ се позовават на чл. 80, отменен с ДВ, ф. 37 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.

Отговор: С оглед нанесените изменения по ЗИДЗТ в етапа на обсъждането му в Народното събрание е допусната техническа грешка по отношение на цитираната препратка към чл. 80. В този смисъл вместо „чл. 80, т. 1, букви "а", "б" или "в" следва да се има предвид „т. 90 от ДР, букви "а", "б" или "в" и вместо „чл. 80, т. 1, буква "г" да се има предвид „т. 90 от ДР, буква "г". В тази връзка, моля да имате предвид, че сме предприели действия по отстраняване на техническата грешка в предстоящия проект на ЗИД на ЗТ.

Въпрос 9: Относно - *равнопоставени ли са туроператорите и хотелиерите по отношение изискванията на закона за туризма при предлагане на една и съща услуга?*

- *Ако отговорът е ДА - Туристически пакет ли са услугите 5 нощувки със 5 закуски, 5 обяда и 5 вечери, когато стойността на храненията представлява значителен дял или 50% от стойността на услугата?*

Отговор: Съгласно т. 67 от Допълнителните разпоредби на Закона за туризма "туристически пакет" е комбинация най-малко от два различни вида туристически услуги за целите на едно и също пътуване или ваканция“. Туристически услуги съгласно т. 90 от Допълнителните разпоредби на ЗТ са превоз на пътници, настаняване, което не е неделима част от превоза на пътници и не е за жилищни нужди, отдаване под наем на автомобили и др. превозни средства и всяка друга туристическа услуга, която не е неразделна част от посочените три туристически услуги. За да бъдат два вида услуги туристически пакет „всяка друга туристическа услуга“ следва да бъде поне 25% от стойността на пакета и да е обявена като представляваща съществена характеристика на пакета или представлява съществена характеристика на пакета.

Следва да имате предвид, че съгласно определенията хипотезата на запитването Ви би следвало да се определи като пакет и отговорът да е ДА, но само тогава когато пакетът е изготвен от ТО и той го продава или предлага за продажба пряко или чрез посредничеството на друг търговец и само тогава когато е изрично ясно, че храненето се предлага като отделна услуга, която съответно се заплаща на допълнителна цена. т.е. имаме настаняване, + закуска + обяд + вечеря и храненето да бъде поне 25% от настаняването за 1 ден. Туристът има право да откаже някое от храненето или цялото хранене.

Когато храненето е неделима част от настаняването в контекста на запитването Ви – отговорът е НЕ, защото това вече не е пакет.

Не считаме, че има равнопоставеност на туроператорите и хотелиерите по отношение изискванията на ЗТ при предлагане на една и съща услуга. Хотелиерът е собственик на услугата (хотелиерство – настаняване и хранене), докато туроператорът е онзи необходим търговец, който изготвя туристически пакети и ги продава или предлага за продажба пряко или чрез посредничеството на друг търговец, или съвместно с друг търговец.

Хотелиерът и туроператорът са различни субекти по смисъла на ЗТ.

Моля да се има предвид определенията дадени в ДР на ЗТ:

"Хотелиерство" е предоставяне на настаняване и други услуги съобразно вида и категорията на обекта. "Хотелиер" е лице, което извършва хотелиерство във всички видове категоризирани по закона или с издадено временно удостоверение за открита процедура за категоризиране места за настаняване, туристически хижи, туристически учебни центрове и туристически спални.

"Туроператорска дейност" е организирането на туристически пакети, предлагани за продажба, пряко или посредством туристически агент с цел туризъм, отдих, развлечение, бизнес, участие или посещение на прояви и събития с културен и опознавателен характер, на конгресни и делови събития или с друга цел.

"Туроператор" е лице, регистрирано по реда на този закон и вписано в регистъра на туроператорите и туристическите агенти за упражняване на туроператорска дейност, което изготвя туристически пакети и ги продава или предлага за продажба пряко или чрез посредничеството на друг търговец, или съвместно с друг търговец, или което предава данните на пътуващия на друг търговец в съответствие с § 1, т. 67, буква "б", подбуква "дд" от допълнителните разпоредби.

- Ако отговорът е ДА — как са защитени потребителите на туристически пакети, когато ги закупят директно от хотелиерите?

Необходимо е уточнение - Какви пакети? Хотелиерът предоставя настаняване и други услуги съобразно вида и категорията на обекта. Той не продава пакет. Когато храненето е неделима част от настаняването в контекста на запитването Ви – отговорът е НЕ, защото нова вече не е пакет.

Туроператорът е лицето, регистрирано по реда на ЗТ и вписано в регистъра на туроператорите и туристическите агенти за упражняване на туроператорска дейност, което **изготвя туристически пакети и ги продава или предлага за продажба пряко или чрез посредничеството на друг търговец, или съвместно с друг търговец, или което предава данните на пътуващия на друг търговец.**

Освен това, не следва да се изключва и приложението на Закона за защита на потребителите, който е основен, когато се касае за предлагане на услуги на потребителите.

- Ако отговорът е ДА — как са защитени потребителите на туристически пакети, когато ги закупят от туристически агент, представляващ съответния хотелиер?

Туристическият агент в случая не предлага туристически пакет, който да се нуждае от защита. Прилагат се общите договорни условия и разпоредбите на Закона за защита на потребителите.

- Ако отговорът е ДА — Трябва ли хотелиерите да се регистрират като туроператори и съответно да сключат Застраховка Отговорност на туроператора?

Отговорът е НЕ и няма правно основание по ЗТ да се предполага регистрацията на хотелиерите в качеството им на ТО.

В същото време няма и пречка, ако се правят пакети по смисъла на тези пакети, които се правят от ТО, то ХОТЕЛИЕРЪТ да предприеме действия по регистрацията на качеството му на ТО по реда на ЗТ. Както няма и пречка ако един ТО иска да развива хотелиерска дейност то той да спазва изискванията на ЗТ за категоризация на МН и ЗХР.

С уважение,

ИРЕНА ГЕОРГИЕВА
Заместник-министър на туризма